

กลวิธีการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ ของมาลา คำจันทร์ Techniques of Presenting Representations of the Nature in Moo-ban Arp- chan, a Novel by Mala Kumchan

จื่อหลาน สวี^{1*} และ พัชรินทร์ บุรณะกร²

ZHILAN XU^{1*} and Patcharin Buranakorn²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก, หลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

¹ Ph.D. candidate, Doctor of Arts Program in Communicative Thai as a second language, Huachiew Chalermprakiet University.

² อาจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

² lecturer, Department of Language studies, Faculty of Liberal Arts, Huachiew Chalermprakiet University.

*Corresponding author, E-mail: 980469039@dq.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ของมาลา คำจันทร์ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพตามกรอบแนวคิดภาพแทนและแนวคิดกลวิธีการนำเสนอ วิเคราะห์ที่ตัวบทวรรณกรรมโดยพิจารณาจากความหมายของคำประพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ภาพแทนธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ของมาลา คำจันทร์มีการนำเสนอ 2 ด้าน คือ 1) การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดี พบว่า ผู้เขียนนำเสนอความงาม ประโยชน์ และความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติผ่านตัวละครที่เป็นมนุษย์ นำเสนอว่าธรรมชาติให้ประโยชน์มากมายแก่มนุษย์ เป็นแหล่งอาหาร เป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ และนำเสนอผ่านฉาก ได้แก่ เวลา ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ พืชที่เป็นอุปกรณ์ประกอบฉาก และสัตว์ที่เป็นส่วนประกอบของฉาก นำเสนอว่าช่วงฤดูฝนชาวบ้านมีแหล่งน้ำสามารถปลูกพืชผักต่าง ๆ ได้ดี พืชมีประโยชน์มากมาย เป็นทั้งอาหาร ยา และวัตถุดิบสร้างบ้านของมนุษย์ 2) การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้าย พบว่า ผู้เขียนนำเสนอความโหดร้าย ความอันตราย ภาพที่น่ากลัวของธรรมชาติผ่านตัวละครที่เป็นมนุษย์ สัตว์ตัวร้าย และอากาศที่แห้งแล้ง นำเสนอว่าธรรมชาติอาจทำร้ายชีวิตผู้คนได้ ธรรมชาติมีสิ่งที่น่ากลัวซ่อนอยู่ในนั้นทำให้ชาวบ้านหวาดกลัว เป็นต้น

คำสำคัญ: หมู่บ้านอาบจันทร์, กลวิธีการนำเสนอ, ภาพแทนธรรมชาติ, มาลา คำจันทร์

Abstract

This article aims to study techniques of presenting the nature in *Moo-ban Arp-
chan*, a novel by Mala Kumchan. Qualitative study techniques of representations; presentation techniques; and text analysis and interpretation are research methodologies. The study finds two major representations of the nature in the studied novel, including 1) the beneficial nature, attraction; usefulness; and fruitfulness of the nature were

presented through human characters as their food and residences, while through setting the natural phenomena, including plants and animals, during the rainy season provided water for agriculture and consequently brought food; medicine and raw material for housing. 2) The frightening nature, presented through human and animal characters and the drought, might harm human lives; fearful dangers were hidden in the nature which the neighborhood should be scared.

Keywords: Moo-ban Arp-chan, techniques of presenting, representations of the nature, Mala Kumchan

บทนำ

หมู่บ้านอาบจันทร์ เป็นนวนิยายสะท้อนวิถีชีวิตของชาวชนบทที่มีความผูกพันกับธรรมชาติ โดยถ่ายทอดผ่านตัวละคร ฉากและสถานที่ในเรื่องซึ่งสมมติขึ้นเหมือนนวนิยายทั่วไป นวนิยายเป็นวรรณกรรมบันเทิงคดีแบบใหม่ มีลักษณะเป็นเรื่องสมมติ มีตัวละครและเหตุการณ์ต่าง ๆ สร้างเป็นเค้าโครงเรื่องแสดงเหตุการณ์อย่างสัมพันธ์ตั้งแต่ต้นจนจบ โดยหลักการเบื้องต้นในการสร้างวรรณกรรมคือการกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ให้เหมาะสม น่าสนใจ และสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง (นิตยา วรรณกิตร์, 2562) นักเขียนนวนิยายมักใช้กลวิธีการสร้างที่ทำให้ผู้อ่านมองเห็นได้ง่ายว่าเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นด้วยจินตนาการของตนเอง แต่พยายามทำให้สมจริง โดยใช้องค์ประกอบต่าง ๆ แต่งเรื่องของบุคคลที่มีชีวิตอยู่จริง ๆ ทำให้น่าติดตามและสามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้ (สุรียา คำกฤษ, 2559)

การนำเสนอนวนิยายผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ มีผลทำให้ผู้อ่านได้รับอารมณ์และทำให้เชื่อได้ว่าเรื่องที่อ่านเป็นจริง ตัวละครมีตัวตนจริง ๆ โดยนำเสนอผ่านองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ฉากและสถานที่ ตัวละคร บทสนทนา และกลวิธีในการเล่าเรื่อง (ชไมพร กุลบุตรดี, 2564) กลวิธีการนำเสนอนวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ของมาลา คำจันทร์ จึงนับว่ามีความสำคัญที่จะเล่าถึงวิถีชีวิตของชาวชนบทที่มีความผูกพันกับธรรมชาติให้สมจริงน่าติดตาม

ธรรมชาติเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่ง มนุษย์กับธรรมชาติมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น ธรรมชาติมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ทางตรงและทางอ้อม ดังที่ ชนินทรณ์ อารีกุล, อุทัย สติมัน และพระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปัญญา (2560) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมธรรมชาติเป็นสิ่งที่คอยค้ำจุนความเป็นอยู่ของมนุษย์ทั้งระบบห่วงโซ่อาหาร เป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ และยังสามารถทำเครื่องนุ่งห่มจากสิ่งแวดล้อม ยารักษาโรค ซึ่งเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยเหตุนี้ ทรัพยากรธรรมชาติจึงเป็นวัตถุดิบที่นักประพันธ์ทั้งหลายมักจะนำมาผูกเรื่องกัน

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของเด็ก ๆ และผู้คนเผ่าหนึ่งทางภาคเหนือที่อาศัยอยู่บนดอยเขา มีชีวิตที่ยากจน ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นแหล่งอาหาร ทำเกษตรตามสิ่งแวดล้อม ภูมิอากาศ เช่น หากอยู่ในช่วงที่อากาศแห้งแล้ง ผู้คนในหมู่บ้านแห่งนี้จะขาดอาหาร ใช้ชีวิตลำบาก ทุกคนต่างดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอด แต่ยังมีโชคดีที่สามารถหาอาหารจากแหล่งธรรมชาติได้ จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนนำเสนอภาพของธรรมชาติในแง่มุมต่าง ๆ มีทั้งด้านดีและด้านร้าย โดยถ่ายทอดผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ตัวละคร เวลา เป็นต้น ทำให้มนุษย์เข้าใจธรรมชาติมากขึ้น

ปัจจุบันการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาพแทนธรรมชาติในวรรณกรรม และนวนิยาย เรื่อง หมู่บ้าน

อาบจันทร์ของมาลา คำจันทร์ มีผู้ศึกษาวิจัยไว้หลายเรื่อง เช่น อรรวรรณ ฤทธิศรีธร (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพแทนและการประกอบสร้างความจริงเรื่องธรรมชาติในนวนิยายแนวจินตนิมิตของไทย และ พรศิริ ปินไชย (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคเหนือในนวนิยายที่ได้รับรางวัล ของ มาลา คำจันทร์ ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า ภาพแทนธรรมชาติมีการนำเสนอ 2 ด้าน คือ ด้านร้ายและด้านดี โดยนำเสนอผ่านองค์ประกอบทางวรรณกรรมต่าง ๆ และนวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ของมาลา คำจันทร์ สะท้อนให้เห็นความยากลำบากในการดำเนินชีวิตทางด้านสาธารณสุข ตลอดจนความแร้นแค้นในเรื่องอาหารการกินของกลุ่มชาวเขาตอย อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการศึกษาเกี่ยวกับ ภาพแทนธรรมชาติในวรรณกรรมและนวนิยาย เรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์มาหลายเรื่อง แต่ยังไม่มีการศึกษาภาพแทนธรรมชาติในนวนิยาย เรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ ของมาลา คำจันทร์ ผู้วิจัยในฐานะชาวจีนที่ศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงมีความสนใจศึกษาวิธีการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติในนวนิยาย เรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ เพื่อให้ทราบภาพแทนธรรมชาติและกลวิธีการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติมีลักษณะอย่างไร โดยผลของการวิจัยจะทำให้เข้าใจความหมายและลักษณะของธรรมชาติที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารมายังผู้อ่าน เพื่อให้มนุษย์เข้าใจธรรมชาติมากขึ้น สามารถปรับตัวอยู่กับธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ของมาลา คำจันทร์

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการนำเสนอ

กลวิธีการนำเสนอ เป็นวิธีการหรือเทคนิคที่นำเสนอเหตุการณ์ตามลำดับ ตั้งแต่เริ่มเรื่องจนจบเรื่อง เพื่อชี้แนะแนวทางการสร้างวรรณกรรม โดยมีจุดประสงค์เพื่อถ่ายทอดความคิดของผู้เขียนส่งต่อผู้อ่าน กลวิธีการนำเสนอมีหน้าที่ในการทำให้งานออกมาอย่างงดงาม และช่วยเพิ่มความเข้าใจในงาน การศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการนำเสนอในงานวิจัยนี้จะศึกษาตามแนวคิดองค์ประกอบทางวรรณกรรม ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉากและสถานที่ และบทสนทนา (ชไมพร กุลบุตรดี, 2564)

แนวคิดเกี่ยวกับภาพแทน

ภาพแทน เป็นภาพจำลองสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งนำเสนอผ่านวรรณกรรมหรือประติสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ในฐานะที่ภาพจำลองนั้นสร้างขึ้นจากการคัดเลือก ประมวล แต่ง เน้นคุณลักษณะบางอย่างจากความเป็นจริงความคิดความเชื่อและค่านิยมบางประการ รายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาพเสนอหนึ่ง ๆ จึงร่วมกันทำหน้าที่สื่อความหมาย และคุณค่าอย่างใดอย่างหนึ่งในเชิงสังคม วัฒนธรรมเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ภาพเสนอมิได้เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าความเป็นจริงเป็นเช่นไร เพราะมิใช่ภาพสะท้อน แต่บ่งบอกให้ทราบว่าคนในสังคมมีความเชื่อ ความคาดหวังและให้ความหมาย คุณค่าต่อสิ่งที่ถูกนำเสนออย่างไร (เสนาะ เจริญพร, 2546)

ผู้วิจัยใช้ตัวบทนวนิยายเป็นข้อมูลในการศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิดหลักคือกลวิธีการนำเสนอเกี่ยวกับองค์ประกอบทางวรรณกรรม และผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดภาพแทนเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ การ

วิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นใหญ่ ได้แก่ กลวิธีการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดี และกลวิธีการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้าย โดยใช้แนวคิดองค์ประกอบทางวรรณกรรมในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉากและสถานที่ และบทสนทนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์ตัวบทวรรณกรรม (Textual Analysis) โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอและภาพแทนในวรรณกรรมเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. ศึกษานวนิยายของมาลา คำจันทร์ ที่มีเนื้อหานำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ
3. คัดเลือกนวนิยายของมาลา คำจันทร์ได้จำนวน 1 เรื่อง คือ หมู่บ้านอาบจันทร์ที่ตีพิมพ์ในปีพ.ศ. 2523 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตท่ามกลางธรรมชาติของผู้คนเผ่าหนึ่งทางภาคเหนือ นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติอย่างชัดเจน ทำให้เห็นภาพของธรรมชาติที่ผู้เขียนนำเสนอ
4. วิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ของมาลา คำจันทร์ โดยพิจารณาจากความหมายของคำประพันธ์
5. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษากลวิธีการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ของมาลา คำจันทร์นั้น ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของนวนิยายในการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติ จากการศึกษานวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ พบภาพแทนธรรมชาติ 2 ด้าน คือภาพแทนธรรมชาติด้านร้าย และภาพแทนธรรมชาติด้านดี ซึ่งนำเสนอผ่านองค์ประกอบของนวนิยาย ได้แก่ ตัวละคร ฉากและบรรยากาศ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. กลวิธีการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดี

ภาพแทนธรรมชาติด้านดี คือ การนำเสนอภาพธรรมชาติในลักษณะที่เป็นมิตรกับมนุษย์ ทำประโยชน์และช่วยเหลือมนุษย์ นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ถ่ายทอดภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านองค์ประกอบของนวนิยาย 2 หน่วย คือ ตัวละคร และฉาก ในมิติฉาก ได้แก่ เวลา ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ พืชที่เป็นอุปกรณ์ประกอบฉาก และสัตว์ที่เป็นส่วนประกอบของฉาก รายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านตัวละคร

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ถ่ายทอดภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านตัวละครที่เป็นมนุษย์ ดังนี้

1.1.1 การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านตัวละครที่เป็นมนุษย์

นวนิยายหมู่บ้านอาบจันทร์นำเสนอพฤติกรรมของผู้คนที่ออกมาสัมผัสกับแสงแดด เมื่อดวงอาทิตย์สาดแสงส่อง ต่างพากันออกไปรับแสงแดด ดังตัวอย่าง

แดดอ่อนเริ่มทอแสงลงมาบ้างแล้ว ผู้เฒ่าพาหลานตัวเล็กออกมาตาก

แดด แสงหาความอบอุ่นจากดวงอาทิตย์

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523: 18)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอความงามของธรรมชาติผ่านพฤติกรรม อารมณ์ความรู้สึกของผู้คน เช่น อากาศยามเช้า มีแสงแดดอ่อน ๆ ทำให้ผู้คนรู้สึกดีใจ ต้องการสัมผัสแสงธรรมชาติ เพื่อได้รับความอบอุ่น ทำให้เห็นว่าธรรมชาติสร้างความสุขให้แก่มนุษย์

นวนิยายหมู่บ้านอาบจันทร์ยังได้กล่าวถึงความรู้สึกที่สุขสบายของตัวละครเอกนุโพ เมื่ออยู่กลางธรรมชาติ ได้สัมผัสลมเย็น ๆ ทำให้เขารู้สึกมีความสุข ดังตัวอย่าง

เดือนครึ่งแล้ว แสงสีนวลโยอาบไล่ไปทั้งหมู่บ้าน ลมพัดมาหวัดหวิว
หอบเอากลิ่นแห่งความหนาวเย็นตามมาด้วย ขุนเขาตะคุ่มตัวไต้ฉนวนเดือน
อ่อนหวาน นุโพสุดลมหายใจลึก ๆ เกิดความเป็นสุขที่เรียกไม่ถูก

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523: 27)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครกับการใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ทำให้มีความสุข เพราะได้สัมผัสสิ่งแวดล้อมที่มีอากาศบริสุทธิ์ สุดลมหายใจลึก ๆ ได้ผ่อนคลาย รู้สึกสดชื่นอยู่ในธรรมชาติ ทำให้เห็นว่าธรรมชาติได้ให้ประโยชน์แก่มนุษย์

สรุปได้ว่า การศึกษาทฤษฎีการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านตัวละครในนวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ พบว่า ผู้เขียนนำเสนอความสำคัญ ประโยชน์ และความงามของธรรมชาติผ่านตัวละครที่เป็นมนุษย์ โดยกล่าวถึงธรรมชาติเป็นแหล่งอาหารของมนุษย์ มนุษย์พึ่งพาธรรมชาติทำการเกษตร ทำให้เห็นภาพแทนด้านดีของธรรมชาติอย่างชัดเจน

1.2 การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านฉาก

ฉาก คือการกำหนดสถานที่ มีลักษณะเป็นสถานที่จริง ๆ ตามภูมิศาสตร์ เป็นเวลาและบรรยากาศของเรื่อง เป็นภาวะแวดล้อม นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์นำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านฉาก 4 ประเภท คือ เวลา ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ พืชที่เป็นอุปกรณ์ประกอบฉาก และสัตว์ที่เป็นส่วนประกอบของฉาก ดังนี้

1.2.1 การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านฉากที่เป็นเวลา

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชาวบ้านเก็บเกี่ยวข้าวในช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ดังตัวอย่าง

ข้าวสุกเหลืองเต็มไร่แล้ว ฤดูเก็บเกี่ยวมาถึงแล้ว คมเคียวจึงขวับตัด
เปลวแดดอีกครั้ง ลำนาลงไร่ กังวานอีกครั้ง

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 101)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านเวลา กล่าวช่วงฤดูหนาว เดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ที่เป็นฤดูเก็บเกี่ยว ชาวนาก็จะเริ่มเกี่ยวข้าวซึ่งช่วงเวลาที่ได้ผลผลิตมากจะเป็นช่วงเวลาที่ชาวบ้านมีความสุขมากที่สุด เพราะได้อาหารมากเพียงพอสำหรับเลี้ยงชีพ ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการดำรงชีวิตของมนุษย์กับธรรมชาติ ธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตของผู้คน

1.2.2 การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านฉากที่เป็นปรากฏการณ์ทาง

ธรรมชาติ

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์กล่าวถึงชาวบ้านดีใจเพราะฝนตก ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกว่าฤดูหนาวใกล้มาถึงแล้ว ดังตัวอย่าง

ฝนตกโครม ๆ แล้วซาลงเป็นตกรจ๊ก ๆ กระทบหลายหลังวุ่นวายอยู่กับ
การช่อมแซมรูโหว่ฉุกฉิน ฟ้าแลบฟ้าเลียยังขีดเส้นไล่กันอยู่แปลบปลาบ ฟ้า
คำรามคำรามยังกึกก้องแก้วหู เม็ดฝนซาลงเป็นลำดับแต่น้ำสีแดงซึ่ง
หลายหลากจากเขาชะมาจากที่สูงยังหลากพลาบไม่เหือดหาย ใบไม้พลิกตัว
สลัดน้ำเหมือนมันสำลั๊กน้ำ สำลั๊กความอึมอึมที่รอคอยมานาน บนฟ้ายังมีเมฆ
มืดครึ้มอีกมาก หลายคนนึกถึงข้าวไร่ เถาฟักทอง ผักข้าวโพด และสรรพพืช
ปลูกฝัง การรอคอยอันเนิ่นนานในที่สุดก็สิ้นสุดลง

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 81)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอปรากฏการณ์ทางธรรมชาติเพื่อ บ่งบอกถึงความดีของธรรมชาติ โดยกล่าวไว้ในช่วงฤดูฝน ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม มีฝนตก ทำให้ชาวบ้านดีใจมาก เพราะมีแหล่งน้ำสามารถทำเกษตรได้อย่างเต็มที่ และได้ผลผลิตที่มากเพียงพอ จะมีอาหารกินให้อิ่มท้อง ไม่ต้องอดข้าวเหมือนอยู่ในช่วงแห้งแล้ง ธรรมชาตินำความหวังมาให้ ชาวบ้านรู้สึกดีใจและมีความสุข สามารถทุ่มแรงทำเกษตร ปลูกข้าว และพืชต่าง ๆ จะทำให้ได้ผลผลิตมากมาย สามารถเลี้ยงตนเองและคนในครอบครัวได้ด้วย ทำให้เห็นว่าธรรมชาติมีความสำคัญมากสำหรับการใช้ชีวิตของมนุษย์

1.2.3 การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านพืชที่เป็นอุปกรณประกอบฉาก

นวนิยายหมู่บ้านอาบจันทร์ได้นำเสนอเรื่องสรรพคุณและประโยชน์ของพืชต่าง ๆ ซึ่งนำมาเป็นอาหารกินก็ได้ และเป็นยารักษาโรคได้ด้วย ดังตัวอย่าง

บนดงดอยไม่มีขนม ไม่มีของหวานของว่างให้ขบเคี้ยว แต่เด็ก ๆ ก็มี
ของกินมากมาย หม่อมแกพอตัวสูงกว่าเพื่อน เขานำวุ้นมือหักก้านอ่อนของยอด
สนเล็ก ๆ แจกเพื่อน ทะแะเปลือกสนออก ลอกกระพี้มาเคี้ยวกินน้ำ ผาด ๆ
หวาน ๆ ผู้ใหญ่บอกว่ากระพี้สนเป็นยารัตรากรเหงือกทำให้ฟันยึดกันแน่น
เด็ก ๆ มักรู้จักตัวยาลหลายอย่าง เช่น ใบต่อสูโพนัดมน้ำ เป็นยาเจริญอาหาร
สำหรับคนป่วย มะกอกกินแก้เจ็บคอ ว่านใบลายแก้ฟกช้ำ เหง้าของหญ้าถอด
ปล้องต้มน้ำแก้เจ็บหลังเจ็บเอว เปลือกไม้ซี่ไยรักษาโรคไ้อได้ ความรู้เหล่านี้
ไม่ได้รู้เรียนมาจากสำนักไหน ป่าคือโรงเรียนอันกว้างใหญ่ของเรา...

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523: 42)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนกล่าวถึงความสำคัญของธรรมชาติผ่านพืชที่เติบโตขึ้นตามธรรมชาติ มีคุณค่าต่อมนุษย์ สามารถนำมาเป็นอาหารและยา มีคุณประโยชน์มาก แสดงให้เห็นว่า ธรรมชาติมีพืชต่าง ๆ มากมาย บางชนิดสามารถนำมาเป็นอาหาร เป็นของว่างกินได้ บางชนิดนำมาเป็นยารักษาโรคได้ ผู้คนที่อาศัยอยู่กับป่าธรรมชาติจะรู้สรรพคุณและประโยชน์ของพืชต่าง ๆ ได้อย่างดี ทำให้เห็นความดีของธรรมชาติ เป็นแหล่งอาหารของชาวบ้าน ทำให้เห็นภาพแทนธรรมชาติด้านดีที่ให้อาหารและยารักษาโรคแก่ชาวบ้านผ่านการนำเสนอคุณค่าของพืช

ในนวนิยายหมู่บ้านอาบจันทร์ได้นำเสนอลักษณะบ้านของนุโผ ซึ่งเป็นบ้านไม้ไผ่ ดังตัวอย่าง

ตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิงคือบ้านของนุโผ แม้ว่าจะเป็นบ้านไม้ไผ่เหมือนกัน มุงด้วยหญ้าคาเหมือนกัน แต่บ้านของนุโผกว้างใหญ่และแข็งแรงกว่ามาก

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 72)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอพิธีกรรมชาติเป็นวัสดุที่ใช้สร้างบ้าน เป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตของผู้คน เช่น ชาวบ้านใช้ไม้ไผ่จากธรรมชาติมาสร้างบ้าน เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของครอบครัว ทำให้เห็นว่า ธรรมชาติมอบสิ่งของที่สำคัญให้มนุษย์ ทำให้มนุษย์ใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติอย่างสะดวกสบาย สะท้อนถึงสภาพความดีของธรรมชาติ

นวนิยาย เรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ยังได้นำเสนอประโยชน์ของต้นไม้ ชื่อว่าต้นก่อ ซึ่งมีประโยชน์มากมาย ดังตัวอย่าง

ป่าไม้มีต้นไม้ และต้นไม้หลายก็มีมากพันธุ์ ต้นก่อไม้สูงใหญ่ชะลูดชะลืออย่างต้นสน ลำต้นก็ไม่ตรงแนวเคร่งครัด หากแต่คดงอและแตกกิ่งก้านได้ตามใจ ต้นก่อกำเนิดประโยชน์มากมาย แก่นของมันใช้ทำเสาบ้าน เปลือกก่อตากแห้งแล้วทุบจนเหลือแต่เส้นใยใช้กินกับหมาก ลูกก่อยังมีประโยชน์ใหญ่เพราะใช้กินได้

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 90)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอประโยชน์ของพิธีกรรมชาติ ต้นก่อ สามารถนำมาเป็นวัตถุดิบสร้างบ้านได้ เป็นอาหารกินได้ และเป็นยารักษาโรคได้ มีประโยชน์มากมายหลายอย่างต่อชาวบ้าน ซึ่งเป็นของขวัญที่ธรรมชาติมอบให้แก่ผู้คนที่อาศัยอยู่กับธรรมชาติ ทำให้เห็นภาพแทนธรรมชาติด้านดี ได้มอบสิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์

1.2.4 การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านสัตว์ที่เป็นส่วนประกอบของฉาก

นวนิยายหมู่บ้านอาบจันทร์นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการแสวงหาอาหารตามแหล่งธรรมชาติ นุโผกับเพื่อน ๆ หาจักจั่นและคางคกจากป่าเพื่อเป็นอาหาร ดังตัวอย่าง

“วันนี้เรามีจักจั่นกิน พรุ่งนี้เราไปหาแมงอี่ปุมกินไหม”

“แมงอี่ปุมหายาก พวกผู้ใหญ่หาหยังไม่ค่อยได้ ข้าว่าเราไปหากางคกกันดีกว่า”

“ข้าได้ยินพ่อว่า คนพื้นราบเขาไม่กินคางคก”

“คนเมืองมันกลัวเอ็นพิษที่หลังคางคก” อีกคนสู้รู้

“พ่อข้าว่าคนพื้นราบไม่รู้จักของดี ถ้าถลกเอ็นพิษที่หลังมันออก คางคกก็คือกบดี ๆ นี่เอง”

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 53)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอประโยชน์ของธรรมชาติผ่านสัตว์ ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ สามารถนำมาเป็นอาหารของมนุษย์ได้ โดยเฉพาะสำหรับผู้คนที่อาศัยอยู่กลางธรรมชาติ อยู่ใกล้ป่า สามารถหาสัตว์ต่าง ๆ ที่มีคุณประโยชน์ต่อร่างกายมาเป็นอาหารสำคัญ ทำให้

เห็นว่ามนุษย์พึ่งพาธรรมชาติเป็นแหล่งอาหาร ธรรมชาติทำประโยชน์มากมายให้แก่มนุษย์

สรุปได้ว่า ผู้เขียนนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านฉากที่เป็นเวลา ฉากที่เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ พืชที่เป็นอุปกรณ์ประกอบฉาก และสัตว์ที่เป็นส่วนประกอบของฉาก โดยกล่าวถึงกาลเวลาเป็นปัจจัยสำคัญในการทำเกษตรของชาวบ้าน และเมื่อฝนตกจะนำมาซึ่งความหวังให้กับชาวบ้าน เพราะได้แหล่งน้ำสามารถทำเกษตรได้ดี และนำเสนอว่าพืชธรรมชาติมีประโยชน์มากมาย เช่น เป็นอาหาร ยา และวัตถุดิบที่นำมาสร้างบ้าน ส่วนสัตว์ก็เป็นอาหารสำคัญของมนุษย์ที่สามารถหาตามป่าเองประกอบนวนิยายดังกล่าว ทำให้เห็นประโยชน์ของธรรมชาติที่มีต่อมนุษย์โดยผ่านฉาก

2. กลวิธีการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้าย

ภาพแทนธรรมชาติด้านร้าย คือ การนำเสนอภาพธรรมชาติในลักษณะที่น่ากลัว เป็นอันตรายต่อมนุษย์ ทำให้มนุษย์หวาดกลัวธรรมชาติ นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์นำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายผ่านองค์ประกอบของนวนิยาย 2 ประเภท คือ ตัวละคร และฉาก ในมิติฉาก ได้แก่ บรรยากาศ พื้นที่ธรรมชาติ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เวลา และสัตว์ที่เป็นส่วนประกอบของฉาก รายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายผ่านตัวละคร

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์นำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านตัวละครที่เป็นมนุษย์ดังนี้

2.1.1 การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายผ่านตัวละครที่เป็นมนุษย์

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ นำเสนอเรื่องความเหน็บหนาวในช่วงฤดูหนาวของบนเขาตอย น้ำเย็นมากจนกัดมือโนโพ และพ่อนุโพต้องใส่เสื้อหนาวด้วย ดังตัวอย่าง

หนาวนัก คนที่ตันแขนลูกชู้ หมอกเหมยยังเป็นเงามัวมวนอยู่รอบด้าน
โนโพเทน้ำจากกระบอกไม้ซางลูบหน้าสองสามที หนาวออก...น้ำเย็นจนกัดมือ
ที่ตีนกระโตเด็กชายมองเห็นพ่อนั่งลับมีตอยู่กรีดกราด พ่อใส่เสื้อหนาวไหม
พรมแบบคนพื้นราบสีคล้ำ ๆ มันเก่าแล้วแต่พ่อยังไม่ยอมทิ้ง เสื้อตัวนี้พี่ชายคน
โตที่ออกเรือนไปแล้วซื้อมาฝากพ่อแต่เมื่อสองปีก่อน

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 16)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอความโหดร้ายของฤดูหนาวที่มีอากาศหนาวมาก ทำให้ผู้คนที่อาศัยอยู่บนเขาตอยไม่ไหว และไม่มีน้ำอุ่นให้ใช้ การดำเนินชีวิตจึงยากลำบาก อากาศหนาวแบบนี้ ผู้คนต้องใส่เสื้อหนาวด้วย แต่ไม่มีเงินไปซื้อเสื้อใหม่ ทำให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายผ่านตัวละครมนุษย์ ทำให้เห็นความเหน็บหนาวของธรรมชาตินั้น ทำให้มนุษย์ใช้ชีวิตลำบาก

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการเพาะปลูกพืชของครอบครัวโนโพ แม้จะอยู่ในช่วงแห้งแล้ง แต่พ่อนุโพก็ไม่ละทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดไป พยายามต่อสู้กับอากาศที่แห้งแล้ง ดังตัวอย่าง

พ่อบอกว่าตอยหน้าแล้งมีพื้นที่น้อย น้อยนักที่จะปลูกฝังอะไรได้
เพราะเนื้อดินขาดความชุ่มชื้นเนื่องจากฝนฟ้าละทิ้ง แต่พ่อยังอยากลองอยู่ดี
โดยไม่มีหระต่อเสียงทักท้วงของเพื่อนบ้าน

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 20)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ธรรมชาติไม่อำนวยความสะดวกให้กับชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านทำเกษตรยากลำบาก เพราะการทำเกษตรต้องพึ่งพาสิ่งแวดล้อมทางภูมิอากาศ ถ้าอยู่ในช่วง แห้งแล้ง ชาวบ้านทำเกษตรก็จะลำบาก เพราะไม่มีน้ำเลี้ยงพืชผักต่าง ๆ ชาวบ้านต้องอดอยากในช่วงแห้งแล้ง ทำให้เห็นภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายที่ทำให้ชาวบ้านต้องอยู่อย่างลำบาก

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ได้นำเสนอเรื่องเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ที่ว่า ถ้าอากาศหนาวมาก ๆ จะมีเด็กตายด้วย ดังตัวอย่าง

หนาวปีนี้จะเหมือนกับคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ไหม ผู้เฒ่าพูดว่าสมัยที่
อพยพกันมาอยู่ใหม่ ๆ มันหนาวจนมีเกล็ดน้ำแข็งแข็งตามใบหญ้า หนาวจน
เด็กน้อยตาย คาอกแม่ ความหนาวคืออาคันตุกะผู้ไม่พึงประสงค์สำหรับที่นี่
(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 17-18)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอภาพแทนของธรรมชาติด้านร้ายผ่านชีวิตบุคคล กล่าวคือ ถ้าอากาศหนาวมาก จะทำให้ผู้คนเสียชีวิตไปได้ โดยเฉพาะกลุ่มคนยากจนที่ดำเนินชีวิตอยู่บนภูเขา ใช้ชีวิตลำบาก ไม่สามารถสู้กับอากาศหนาวได้ ต้องอดทนกับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ถ้าสิ่งแวดล้อมร้ายขึ้น กลุ่มคนเหล่านี้ก็อาจทนไม่ไหว สุดท้ายต้องเสียชีวิตไป ทำให้เห็นว่าธรรมชาติอาจทำร้ายชีวิตมนุษย์ได้

สรุปได้ว่า การศึกษาวิธีการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายผ่านตัวละครใน นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ พบว่า ผู้เขียนนำเสนอภาพที่สะพรึงน่ากลัว อันตราย และโหดร้ายของธรรมชาติ โดยกล่าวถึงในช่วงอากาศที่แห้งแล้ง ชาวบ้านทำเกษตรยากลำบาก ต้องอดอยาก และความเหินห่างของธรรมชาติทำให้ผู้คนเสียชีวิตได้ ทำให้เห็นภาพแทนด้านร้ายของธรรมชาติอย่างชัดเจน

2.2. การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายผ่านฉาก

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์นำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดีผ่านฉาก 5 ประเภท คือ บรรยากาศ พื้นที่ธรรมชาติ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เวลา และสัตว์ที่เป็นส่วนประกอบของฉาก ดังนี้

2.2.1 การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายผ่านฉากที่เป็นบรรยากาศ

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ นำเสนอบรรยากาศในป่าถ้ำแห่งหนึ่ง เต็มไปด้วยความหวาดกลัว แม้แต่สิ่งของที่ปรากฏอยู่ในรอบข้างก็ดูน่ากลัว ดังตัวอย่าง

ปากถ้ำดำมืด... เหมือนสัตว์ร้ายคอยอ้าปากงับกลืนเหยื่อ กลิ่นเหม็นหืน
ของซี่ค่างควาโชยคลุ้งจนแทบสำลักเด็ก ๆ จุดไฟแจกจ่ายกันแล้วขยับที่ลูทอ
ให้เข้าที่ ยิ่งเข้าลึกยิ่งอับชื้น ก้อนหินก้อนถ้ำเปียกกลื่นลื้อไฟพราย เพดานถ้ำมี
หินย้อยเหมือนเขี้ยวในปากงู ...

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 47)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ธรรมชาตินั้นไม่ได้มีแค่สวยงาม ยังเต็มไปด้วยความลับที่ผู้คนมองไม่เห็น ผู้เขียนนำเสนอบรรยากาศที่ลึกลับ ทำให้รู้สึกกลัว บรรยากาศความมืดนั้นยังสร้างความน่าหวาดกลัวให้กับผู้คน ทำให้เห็นว่ามนุษย์กลัวธรรมชาติ เพราะเชื่อว่าในป่าธรรมชาตินั้นมีสิ่งที่น่ากลัวซ่อนอยู่ สะท้อนถึงภาพแทนธรรมชาติด้านร้าย

2.2.2 การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายผ่านฉากที่เป็นพื้นที่ธรรมชาติ

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ นำเสนอสภาพป่าในสมัยก่อนโดยผ่านคำพูดของ พ่อเผ่าคนหนึ่งว่า ป่านั้นเต็มไปด้วยอันตราย ดังตัวอย่าง

พ่อเผ่าบอกว่าป่าเมื่อหลายสิบปีก่อนไม่ได้ปลอดภัยโปร่งโล่งบางอย่าง
วันนี้ ภัยอันตรายมีรอบด้านแทบจะเรียกได้ว่าทุกผีเท้ามืดความตายรองรับ ถ้า
ไม่ใช่คนที่เข้มแข็ง ถ้าไม่ใช่คนที่เด็ดเดี่ยว ไม่มีทางจะตั้งรกรากอยู่ท่ามกลางดง
ดอยใหญ่กว้างได้

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 35)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอสภาพของพื้นที่ธรรมชาติ ทำให้เห็น
อันตรายของป่าธรรมชาติ ซึ่งถึงขั้นที่ทำลายชีวิตมนุษย์ได้ ทำให้มนุษย์ต้องพยายามหาทางต่อสู้ เพื่อดำเนิน
ชีวิตอยู่กับป่าธรรมชาติได้

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ นำเสนอเรื่องชาวบ้านห้าคนเดินป่าเพื่อล่าสัตว์เป็น
อาหาร ระหว่างทางนั้นเต็มไปด้วยความลำบาก ดังตัวอย่าง

ขุนยะหม่นโรยอยู่ข้างหน้า ขุนยะเป็นป่าใหญ่ไม่แพ้อินทนนท์หรือดง
สามหมื่น ตะวันเลยหัวแล้ว แดดร้อน แแรงถูกเงาไม้บดบังไว้เกือบสิ้น สูงขึ้น
ใต้แปดรอยจนเหนื่อยหอบ ฤงยามยัดข้าวสารเหมือนยัดหิน ดิ่งลงอีก ดิ่งลง
ต่ำลง หนาวขึ้น เยือกเย็น

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 62)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอว่าพื้นที่ธรรมชาตินั้นไม่ได้เข้าไปง่าย
เส้นทางเดินไม่สะดวกมาก ถ้ามนุษย์อยากเข้าป่าแสวงหาอาหาร ต้องประสบปัญหาและอุปสรรค ต่าง ๆ
ทำให้เห็นว่าธรรมชาติสร้างอุปสรรคแก่มนุษย์ แม้จะมีธรรมชาติเป็นแหล่งอาหาร แต่กว่าจะได้อาหารนั้นก็
เต็มไปด้วยความเหนื่อยยาก ทำให้เห็นภาพแทนธรรมชาติด้านร้าย

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ ยังได้นำเสนอบรรยากาศในป่าใหญ่ อธิบายสิ่ง ต่าง
ๆ ที่อยู่ในป่า ทั้งต้นไม้ใหญ่ และเสียงนก สร้างภาพที่น่ากลัว ดังตัวอย่าง

ป่าใหญ่รอบข้างเริ่มเงียบงัน ต้นไม้สูงสล้างที่เบียดกันเหมือนมันจะข่มขู่
และคุกคามให้พรั่นพรึง กระทั่งความมืดเข้ามาเยือนป่าใหญ่ก็เปลี่ยนสภาพไป
จากที่เห็น ๆ รอบข้างเหมือนมีภูตริ่ายพรายดงแฝงตัวตะคุ่มอยู่หลังพุ่มไม้
เยือกเย็นอยู่วังเวง ห้วน ๆ หวาด ๆ นกกลางคืนร้องฮือ ๆ แหบเครือเหมือนผี
กระซิบกระซาบ ลมลอดหลืบไม้เบา ๆ เครือเถาเท่าขาเหมือนเคลื่อนไหว
เหมือน ๆ งูร้ายคืบคลานเข้ารัดเหยื่อ ยะเยอสุดลมหายใจอัศจรรย์ ... ป่าดิบดงดำ
ล้วนซุกซ่อนอาถรรพณ์ลึกลับ พลาดนึกเดียวคือตาย

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 64-65)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายผ่านพื้นที่
ธรรมชาติ ซึ่งเต็มไปด้วยความหวาดกลัว รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาติ ทั้งพืชและสัตว์ ผู้เขียน
นำเสนอให้เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์หวาดกลัว ทำให้เห็นอำนาจของธรรมชาติ จะทำให้มนุษย์กลัว

2.2.3 การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายผ่านฉากที่เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ นำเสนอปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ คือ ยามเช้าตรู่ของหมู่บ้านบนดอยสูงแห่งหนึ่ง อากาศหนาวมาก นุโพรู้สึกเย็นเยียบจนปวดกระดูก ดังตัวอย่าง

ไก่อั้นมาแว่ว ๆ หมอกมัวมันหม่มตัวหนาวหนักอยู่ที่หมู่บ้านบนดอยสูงจะเช้าแล้ว หมู่บ้านกำลังตื่นจากคืนหนาวอันยาวนาน ลมฤดูใบไม้ผลิหล่นร่วงพัดหวัดหวิว นุโพขยับกายเกียดจรั้นแล้วชักผ้าห่มคลุมหัว หนาวน้ำค้างหยดย้อยจากชายคาดังเปาะ ๆ หนาวนัก เย็นเยียบจนปวดกระดูก

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 14)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอบรรยากาศของหมู่บ้านดอยสูงในช่วงฤดูหนาว อากาศหนาวมาก ชาวเขาดำเนินชีวิตลำบาก ไม่มีน้ำอุ่น ต้องทนกับน้ำเย็น จนรู้สึกความหนาวนั้นเข้าไปในร่างกาย ทำให้ปวด ทำให้เห็นภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายที่ทำให้ผู้คนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อากาศหนาวมาก ๆ ต้องดำเนินชีวิตอย่างลำบาก

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ นำเสนอปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ คือ ต้นไม้ พืชพรรณตายลง เพื่อบอกถึงฤดูแห่งแล้งมาถึง ดังตัวอย่าง

แล้งแล้ว ดอกไม้กำลังจะตายจาก เพื่อหลีกทางให้ดอกไม้ใหม่ขึ้นมาแทนที่ น้ำในลำห้วยลดระดับและความรุนแรงลงมาก นั่นหมายถึงว่าฤดูแห่งความหิวคอยจะเริ่มขึ้นอีกครั้ง

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 24)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เพื่อบอกถึงอากาศที่แห้งแล้ง เป็นช่วงฤดูแล้ง ชาวบ้านจะปลูกพืชผักอะไรไม่ได้ ผลก็คือไม่มีอาหารรับประทาน หรืออาหารไม่เพียงพอสำหรับการเลี้ยงชีพ ทำให้เห็นภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายที่อาจทำให้ชาวบ้านไม่มีอาหารมากเพียงพอ

2.2.4 การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายผ่านฉากที่เป็นเวลา

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ นำเสนอช่วงเวลาแห่งแล้ง ประมาณเดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคม ชาวบ้านมักไม่ได้ทำเกษตร ทุกคนก็รอฤดูหว่านไถมาถึง คือช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ดังตัวอย่าง

ช่วงนี้คือช่วงเวลาแห่งการสะสมพลังเพื่อการรอรับฤดูหว่านไถที่จะมาถึง มันเป็นอย่างนี้แหละสำหรับผู้ที่นี้ คนนอกที่ไม่เข้าใจมักกล่าวหาว่า ชาวบางซี้เกียจ เกออยากเถียงว่าซี้เกียจหรือจะดำรงอยู่ได้ท่ามกลางธรรมชาติอันรกร้างและกันดาร...

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 51)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายผ่านเวลา ซึ่งเป็นช่วงเวลาแห่งแล้ง ชาวบ้านทำเกษตรไม่ได้ เพราะอยู่ท่ามกลางธรรมชาติอันรกร้างและกันดาร ดำเนินชีวิตจึงลำบากในช่วงที่อากาศแห้งแล้ง

2.2.5 การนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายผ่านสัตว์ที่เป็นส่วนประกอบของฉาก

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ นำเสนอสาเหตุการปลุกกระท่อมเปียดชิดกัน ในหมู่บ้านเหล่าเกวคี่ เป็นเพราะว่าคำคืนจะมีสัตว์ร้ายนานามาคาบผู้คนไปกิน ชาวบ้านเหล่าเกวคี่จึงไม่อาจแยกตัวออกโดดเดี่ยวได้ ดังตัวอย่าง

หมู่บ้านออกันอยู่เป็นกระจุก ถ้ามองจากที่สูงจะเห็นหลังคาเกวร้ายรูปทรงสามเหลี่ยมเปียดชิดกันแน่น คุเกะกระรุงรังไม่เป็นระเบียบ ผู้เฒ่าผู้แก่เล่าว่าสาเหตุที่ต้องปลุกกระท่อมเปียดชิดกัน เป็นเพราะแต่ก่อนนั้นคงดอยรอบด้านอุดมไปด้วยสัตว์ร้ายนานา เพียงเดินออกไปสามก้าวเจ็ดก้าวก็พบรอยตีนเสือแล้ว คำคืนเมื่อไปมอดดัดมันอาจดอตมาคาบสัตว์เลี้ยงหรือผู้คนไปกินได้ ดังนั้นชาวเหล่าเกวคี่จึงไม่อาจแยกตัวออกโดดเดี่ยวได้

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 23)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนนำเสนอภาพที่สะพรึงกลัวของธรรมชาติผ่านสัตว์ร้ายที่อยู่รอบข้างของชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านหวาดกลัว จึงต้องหาทางหนีสัตว์ร้าย เพื่อปกป้องทั้งชีวิตและสรรพสินของตนเอง การนำเสนอความโหดร้ายของสัตว์ป่า ทำให้เห็นภาพแทนธรรมชาติด้านร้าย ซึ่งเป็นอันตรายต่อมนุษย์มาก เป็นสิ่งที่มนุษย์ควบคุมไม่ได้ ต้องพยายามหาทางหนี

นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ นำเสนอบทสนทนาระหว่างนุโพกั๊บพ้อเกี่ยวกับเรื่องตัวตุ่นกินผัก ดังตัวอย่าง

“อะไรพ้อ”

“วี” (ตัวตุ่น)

พ้อชุดหลุมลึกและกว้างราวช่วงแขน แล้วหิ้วเจ้าตัวตุ่นง่ามขึ้นมาทุบปึกด้วยสันจอบ มันตายแล้วแต่ตาหยิบหยีเท่าเม็ดงาเหมือนมันไม่ตาย นุโพรับมันมาวางแล้วนั่งกอดเข่าของ ๆ

“มันยังไม่โตเลย”

“ไม่โตนี่แหละ รากผักเราเสียหายหมด”

“มันคืออาหาร”

(หมู่บ้านอาบจันทร์ 2523 : 21)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สัตว์ที่อยู่ในธรรมชาตินั้นทำร้ายพืชผักที่ชาวบ้านปลูกไว้ได้ ซึ่งอาจจะทำให้ชาวบ้านไม่ได้ผลผลิต จะทำให้ชีวิตชาวบ้านลำบาก เพราะไม่มีอาหารกิน ดังนั้นชาวบ้านต้องปกป้องผลผลิตที่ตนเองปลูกนั้นไว้ให้ดี เมื่อมีสัตว์ร้ายเข้ามาทำร้ายพืชผัก ชาวบ้านต้องจับไว้และฆ่ามันตาย เพราะไม่ยอมให้ความเหนียวยากของตนเองสูญเปล่า

สรุปได้ว่า นวนิยายหมู่บ้านอาบจันทร์ ได้นำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายผ่านบรรยากาศ พื้นที่ธรรมชาติ ปากฎการณ์ทางธรรมชาติ เวลา และสัตว์ที่เป็นส่วนประกอบของฉาก ทำให้เห็นอันตราย อำนาจของธรรมชาติ ซึ่งมีสิ่งที่น่ากลัวอยู่ในธรรมชาติ สิ่งนี้อาจทำลายชีวิตชาวบ้านได้ ทำให้ชาวบ้านหวาดกลัว ไม่กล้าอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ และเคารพธรรมชาติ นอกจากนี้ธรรมชาติยังแสดงความโหดร้ายผ่านลักษณะทางภูมิอากาศและภูมิศาสตร์ ส่วนพืชธรรมชาตินั้นนำเสนอว่าถูกสัตว์ในธรรมชาติทำร้าย ทำให้ชาวบ้านไม่ได้ผลผลิต ดำเนินชีวิตลำบาก

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ของ มาลา คำจันทร์ ผลการวิจัยพบว่า หมู่บ้านอาบจันทร์นำเสนอภาพแทนธรรมชาติใน 2 ด้าน คือ ภาพแทนธรรมชาติด้านดี และภาพแทนธรรมชาติด้านร้าย โดยถ่ายทอดผ่านตัวละคร และฉาก ทำให้เห็นภาพธรรมชาติในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพแทนธรรมชาติด้านดีทำให้เห็นความงาม ประโยชน์ และความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติโดยนำเสนอผ่านพืชผัก และสัตว์ต่าง ๆ ที่เป็นอาหารของมนุษย์ และภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายทำให้เห็นความโหดร้าย ความอันตราย ภาพที่น่ากลัวของธรรมชาติโดยนำเสนอผ่านสัตว์ตัวร้าย อากาศที่แห้งแล้ง เป็นต้น ผู้เขียนนำเสนอภาพแทนธรรมชาติด้านดีและด้านร้าย ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ทางตรงและทางอ้อม มนุษย์กับธรรมชาติพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้น มนุษย์ควรตระหนักในความสำคัญของธรรมชาติ รักษาธรรมชาติให้อยู่คู่กับมนุษย์ตลอดไป ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของซิมเพอร์ กุลบุตรดี (2564) กล่าวว่า การนำเสนอนวนิยายผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ มีผลทำให้ผู้อ่านได้รับอารมณ์และทำให้เชื่อได้ว่าเรื่องที่อ่านเป็นจริง ตัวละครมีตัวตนจริง ๆ ทำให้เห็นแนวคิดของเรื่อง โดยนำเสนอผ่านองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ฉากและสถานที่ ตัวละคร บทสนทนา และกลวิธีในการเล่าเรื่อง และแนวคิดเกี่ยวกับภาพแทนของเสนาะ เจริญพร (2546) กล่าวว่า ภาพแทนเป็นภาพจำลองสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งนำเสนอผ่านวรรณกรรม ในฐานะที่ภาพจำลองนั้นสร้างขึ้นจากการคัดเลือก ประชุมแต่ง เน้นคุณลักษณะบางอย่างจากความเป็นจริง ความคิด ความเชื่อและค่านิยมบางประการ รายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาพเสนอนั้น ๆ จึงร่วมกันทำหน้าที่สื่อความหมาย และคุณค่าอย่างใดอย่างหนึ่งในเชิงสังคม วัฒนธรรมเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ภาพเสนอมิได้เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าความเป็นจริงเป็นเช่นไร เพราะมิใช่ภาพสะท้อน แต่บ่งบอกให้ทราบว่า คนในสังคมมีความเชื่อ ความคาดหวังและให้ความหมาย คุณค่าต่อสิ่งที่ถูกนำเสนออย่างไร ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรพรรณ ฤทธิศรีธร (2562) เรื่อง ภาพแทนและการประกอบสร้างความจริงเรื่องธรรมชาติในนวนิยายแนวจิตนิมิตของไทย พบว่า ด้านภาพแทนธรรมชาติมีการนำเสนอ 2 ด้านคือ ด้านร้ายและด้านดี ภาพแทนธรรมชาติด้านร้ายมีการนำเสนอผ่าน ตัวละครมนุษย์ (สัตว์ สัตว์ประหลาด และเทพารักษ์) และฉากและบรรยากาศ (พื้นที่ธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ) ภาพแทนธรรมชาติด้านดีมีการนำเสนอผ่านตัวละครมนุษย์ (สัตว์ และเทพารักษ์) และฉากและบรรยากาศ (พื้นที่ธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ)

กลวิธีการนำเสนอภาพแทนธรรมชาติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทางวรรณกรรมมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอเรื่อง สามารถสื่อความหมายของสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอ กลวิธีการนำเสนอ นวนิยายเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์จึงทำให้เห็นภาพแทนธรรมชาติในด้านดีและด้านร้ายมีลักษณะอย่างไร ทำให้เข้าใจความหมายและลักษณะของธรรมชาติที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารมายังผู้อ่าน เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจธรรมชาติมากขึ้น สามารถปรับตัวอยู่กับธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

- 1) ควรศึกษาภาพแทนธรรมชาติในนวนิยายของผู้เขียนคนอื่น เช่น อัศศิริ ธรรมโชติ และ

ประชาคม ลูนาชัย เป็นต้น

2) คว้าศึกษาภาพแทนด้านอื่นในนวนิยายของมาลา คำจันทร์ เช่น ภาพแทนของเด็กชนบท ภาพแทนชาวเขา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ชนันภรณ์ อารีกุล, อุทัย สติมัน และพระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปัญญา. (2560). ความสัมพันธ์มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 3(2), 78 - 87.

ชไมพร กุลบุตรดี. (2564). กลวิธีการนำเสนออัตลักษณ์วัยรุ่นในวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

นิตยา วรรณกิตร์. (2562). วรรณกรรมสำหรับเด็ก (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อินทนิล

พรศิริ ปินไชย. (2563). ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคเหนือในนวนิยายที่ได้รับรางวัลของมาลา คำจันทร์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.

มาลา คำจันทร์. (2523). หมู่บ้านอาบจันทร์. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.

สุรียา คำกุนะ. (2559). คำพิพากษา: กลวิธีการนำเสนอความขัดแย้ง. วารสาร “สักทอง” มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 22(3), 102-113.

เสนาะ เจริญพร. (2546). ภาพเสนอผู้หญิงในวรรณกรรมไทยช่วงทศวรรษ 2530: วิเคราะห์ความโยงใยกับประเด็นทางสังคม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

อรรรรณ ฤทธิ์ศรีธร. (2562). ภาพแทนและการประกอบสร้างความจริงเรื่องธรรมชาติในนวนิยายแนวจิตนิยมของไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.